

Sygn. akt XVII AmC 1448/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2011 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Witkowska

Protokolant: apl. radc. Marcin Szymański

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2011 r., w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...) z siedzibą w K.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez (...)z siedzibą w K. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści:

1. „(...) zastrzega prawo do zmian Regulaminu.”

II. Zasądza od (...) z siedzibą w K. na rzecz (...) z siedzibą w P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III. Poleca pobranie Kasie Sądu Okręgowego w Warszawie od (...) z siedzibą w K. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) z siedzibą w K..

SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmC 1448/10

UZASADNIENIE

Powód – (...) z siedzibą w P., w dniu 14 maja 2010 roku wniósł pozew, w którym domagał się uznania za niedozwolone postanowienia stosowanego przez pozwanego – (...) z siedzibą w K. o treści:

(...)y zastrzega prawo do zmian Regulaminu” .

Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Swoje roszczenie powód oparł na fakcie, że pozwany jako spółdzielnia prowadzi działalność bankową, w ramach której posługuje się przygotowanym przez siebie regulaminem. Jako dowód powód załączył do pozwu przedmiotowy Regulamin subskrypcji newsletterów „(...)”.

W ocenie powoda wskazane postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną, natomiast wzorzec umowy stosowany przez pozwanego jest rażąco sprzeczny z dobrymi obyczajami i narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Powód wywiódł, że zakwestionowana klauzula powinna zostać uznana za niedozwoloną, gdyż w sposób sprzeczny z prawem cywilnym przewiduje uprawnienie dla banku do wprowadzania jednostronnie wszelkich zmian do regulaminu wiążącego konsumentów bez określenia jakichkolwiek ważnych przyczyn do wprowadzania takich zmian.

Nadto powód zaznaczył, że podobne klauzule są już wpisane do rejestru UOKiK i wskazał na jedną wpisaną pod numerem (...).

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że tylko wtedy można stwierdzić, że dana klauzula jest abuzywna, gdy narusza jednocześnie obydwie przesłanki z art. 385¹ kc w postaci sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta. Jednocześnie wskazał, że nie można stwierdzić in abstracto, czy dana klauzula umowna jest abuzywna, czy też nie, albowiem trzeba ją oceniać na podstawie konkretnych okoliczności danego wypadku.

Pozwany podkreślił, że w orzecznictwie za rażące naruszenie interesów konsumentów należy przyjmuje się sytuację, w której w rażący sposób została naruszona równowaga interesów stron poprzez wykorzystanie przez jedną ze stron swojej przewagi przy układaniu wzorca umowy, przy czym „rażące” oznacza znaczne odchylenie przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Sprzeczność z dobrymi obyczajami oznacza zaś wykroczenie przeciw uznanym w społeczeństwie zasadom moralnym lub przyjętej w obrocie uczciwości, a więc próbę obrony praw strony układającej wzorzec na koszt konsumenta, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu z tego tytułu wyrównania (tak Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 23 maja 2007 r. VI ACa 107/2007). Według pozwanego w związku z powyższym powód zarzucając pozwanemu naruszenie dobrych obyczajów oraz ich rażące naruszenie powinien wykazać, że (...) faktycznie dopuszcza się takich praktyk.

Odnosząc się do zarzutów stawianych przez powoda pozwany podkreślił, iż Regulamin, w którym umieszczona była zaskarżona klauzula dotyczy zasad przesyłania newsletterów (...), które były przesyłane zainteresowanym klientom banku bezpłatnie i tylko za ich zgodą. Pozwany wskazał, iż na mocy niniejszego Regulaminu klient banku nie był obciążany żadnymi świadczeniami czy dodatkowymi zobowiązaniami, nabywał jedynie uprawnienie do otrzymania newslettera. Wywiódł, iż w zmianie zasad otrzymywania bezpłatnej informacji trudno jest natomiast dopatrzeć się rażącego naruszenia interesów klienta, w związku z czym nie zachodzi tu naruszenie dobrych obyczajów przez (...), w szczególności polegające na naruszeniu, w sposób rażący, interesów konsumentów.

Pozwany wskazał ponadto, iż stowarzyszenie w żaden sposób nie wykazało, iż w przedmiotowej sytuacji są spełnione powyższe przesłanki, do czego jest zobowiązane na podstawie art. 6 k.c.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – (...) z siedzibą w K. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług bankowych.

Pozwany posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie Regulamin subskrypcji newsletterów „(...)”, który zawierał wskazane przez powoda w pozwie postanowienie o następującej treści: **„(...)zastrzega prawo do zmian Regulaminu”**.

W odpowiedzi na pozew pozwany nie zakwestionował, iż w stosowanym przez niego wzorcu zawarte jest powołane w pozwie postanowienie. Nie zaprzeczył także, aby stosował wskazane postanowienie, w związku z czym okoliczność tą należało uznać za przyznaną w oparciu o przepis art. 230 k.p.c.

Wobec nie zakwestionowania wiarygodności wzorca umownego, ani niezgodności kwestionowanego postanowienia z treścią postanowienia zawartego w Regulaminie należało uznać za udowodnione, iż jest on stosowany przez pozwanego.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Przede wszystkim należy podnieść, iż postanowienia regulaminu, jako ustalonej przez

jedną ze stron szczególnej postaci wzorca umowy (art. 384 § 1 k.c.), podlegają kontroli abstrakcyjnej w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, wszczętym także przez podmiot niezwiązany umową z podmiotem posługującym się wzorcem (wyrok SN z dnia 20 stycznia 2011 r. I CSK 218/10 Biul. SN 2011/3/15).

Sąd poddał więc treść przedmiotowego postanowienia wzorca umowy ocenie prawnej w kontekście czy ma ono charakter niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i w rezultacie uznał, iż powództwo jest uzasadnione.

Należy podkreślić, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, iż Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powoda postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci generalnie nie mają wpływu na jego treść, a zatem należało uznać, że postanowienie nie jest z nimi uzgadniane indywidualnie. Co więcej, jak wynika z Regulaminu, przesłanie wypełnionego formularza odnośnie zamówienia newsletterów jest równoznaczne z przyjęciem do wiadomości i akceptacją przez użytkownika postanowień Regulaminu.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także świadczenia głównego wynikającego z umowy, a jedynie zmiany Regulaminu.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powoda postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

W świetle powyższego Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula o treści „**(...)zastrzega prawo do zmian Regulaminu**” stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Przede wszystkim należy zauważyć, iż konsument, który dokonuje zamówienia bezpłatnych newsletterów akceptuje obowiązujący w danym momencie Regulamin subskrypcji newsletterów (...), a w takim razie godzi się na pewne konkretne warunki, a nawet te warunki mogą skłaniać klienta do złożenia zamówienia, dlatego też każda zmiana ich treści jest z punktu widzenia konsumenta istotna. Kwestionowane postanowienie daje natomiast podstawę do jednostronnej zmiany umowy przez kontrahenta bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie (art. 385⁽³⁾ pkt 10 kc).

Co więcej Sąd zważył, iż pozwany stosuje wzorzec umowy w postaci elektronicznej, a stosownie do treści art. 384 § 4 kc koniecznym warunkiem jest udostępnienie tego wzorca konsumentowi przed zawarciem umowy. Ta sama zasada udostępnienia wzorca dotyczy zmiany wzorca dokonanej w trakcie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym. Zmiana wzorca będzie więc wiążąca dla konsumenta, o ile zostanie spełniony wymóg udostępnienia wzorca, a konsument nie wypowie umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia.

Tymczasem zgodnie z częścią Regulaminu dotyczącą zmian Regulaminu, Regulamin wchodzi w życie z chwilą opublikowania na stronie internetowej, podobnie jak jego zmiany.

W oparciu natomiast o tak skonstruowany zapis wzorca konsument może być zaskakiwany zmianą umowy bez ważnej przyczyny, wprowadzony w błąd, że zmiany te wiążą go niezależnie od tego czy je akceptuje, obciążony uciążliwością dokonywania na bieżąco ustaleń czy przypadkiem udostępniony na stronie internetowej pozwanego regulamin nie odbiega już treścią od znanego mu regulaminu.

Tym samym w ocenie Sądu zapis ten należy uznać za godzący w dobre obyczaje takie jak np. rzetelne traktowanie konsumenta, szacunek, zaufanie stron, a przy tym rażąco narusza interesy konsumenta poprzez narzucenie konsumentowi nowych postanowień, które mogą być w jego ocenie niekorzystne.

Jako przykład można w tym miejscu podać zmianę Regulaminu subskrypcji newsletterów poprzez ustanowienie odpłatności za przedmiotowe newslettery. W takim wypadku, zgodnie z zakwestionowanym Regulaminem i jednocześnie przy braku postanowienia odnośnie okresu wypowiedzenia umowy, nowe postanowienie będzie wiązało konsumenta z chwilą jego opublikowania na stronie internetowej.

Zakwestionowany zapis bez wątplenia zatem, w ocenie Sądu, kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

O wysokości wpisu od pozwu i obciążeniu nim w połowie pozwanego na rzecz Skarbu Państwa orzeczono na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010r. Nr 90, poz. 594 ze zm.).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 i 99 k.p.c.

Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Maria Witkowska